
SOSIONOMIT (AMK) PÄIVÄKODEISSA

Perheet osana päiväkotityötä

Outi Eskelinen
Anne Huotari

Opinnäytetyö

Ammattikorkeakoulututkinto

Koulutusala Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma	
Työn tekijä(t) Outi Eskelinen ja Anne Huotari	
Työn nimi Sosionomit (AMK) päiväkodeissa. Perheet osana päiväkotityötä.	
Päiväys 8.11.2010	Sivumäärä/Liitteet 36/3
Ohjaaja(t) Anne-Leena Juntunen	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Iisalmen kaupungin päivähoidon johtaja	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyössä tutkittiin päiväkodissa työskentelevien sosionomien (AMK) vahvuuksia tukea perheitä. Vähäisen tutkimisen takia tutkimuksen tavoitteena oli antaa tietoa sosionomien (AMK) ammatillisesta asiantuntijuudesta varhaiskasvatuksessa. Ammatillinen asiantuntijuus rajattiin koskemaan perheiden tukemista. Tutkimuksen tarkoitus oli kuvata sosionomien (AMK) vahvuuksia perheiden kanssa tehtävästä työstä soveltamalla sosiaalipedagogiikkaa. Tutkimuksessa käytettiin myös varhaiskasvatuksen keskeisiä lakeja ja asetuksia.</p> <p>Tutkimusmenetelmä oli kvalitatiivinen ja aineisto kerättiin teemahaastattelulla. Aineisto analysoitiin aineistolähtöisesti. Haastatteluihin osallistui iisalmelaisista päiväkodeista viisi sosionomia (AMK). Tutkimuksen tuloksissa ilmeni, että perheiden kohtaaminen ja tukeminen arjessa ovat sosionomien (AMK) vahvuuksia. Sosionomeilla (AMK) on myös valmiuksia osallistaa perheitä päiväkodin arkeen, vaikka perheiden nykyinen osallisuus on vähäistä. Johtopäätöksenä tutkimustuloksista ilmenee päiväkodin muuttunut työnkuva, jossa lapsen lisäksi huomioidaan koko perhe. Tulokset osoittivat sosionomeilla (AMK) olevan vahvuuksia perheiden kanssa tehtävään työhön.</p> <p>Haastateltavat olivat tutkimuksessa mukana vapaaehtoisesti. Tutkimustiedot ovat nimettömiä ja luottamuksellisia. Tutkimustuloksista ilmeni sosionomien (AMK) ammatillisen asiantuntijuuden vahvuudet perheiden tukemisen kannalta. Opinnäytetyötämme voivat hyödyntää työelämän edustajat huomioimalla sosionomien (AMK) vahvuuksia päiväkodeissa. Jatkotutkimusaiheeksi nousi laajempi sosionomien (AMK) ammatillisen asiantuntijuuden tutkiminen sekä lastentarhanopettajien näkemyksien ja osaamisen tutkiminen perheiden kanssa tehtävästä työstä.</p>	
Avainsanat sosionomit, sosiaalipedagogiikka, perhe, varhaiskasvatus	

Field of Study Social, Sport and Health Care			
Degree Programme Bachelor of Social Services			
Author(s) Outi Eskelinen and Anne Huotari			
Title of Thesis The Bachelor of Social Services in day care centres. Families' participation in day care centres.			
Date	8.11.2010	Pages/Appendices	36/3
Supervisor(s) Anne-Leena Juntunen			
Project/Partners Director of Day care in Iisalmi			
<p>Abstract</p> <p>The purpose of this study was to describe the strengths of Bachelors of Social Services in supporting families in day care centres. In our thesis we studied the professional expertise of Bachelors of Social Services who work in day care centres. The aim was to provide information of the Bachelors of Social Services professional expertise in early childhood. We limited the professional expertise to supporting of families. Our theoretical framework was social pedagogy and the laws and regulations of early childhood education.</p> <p>Our research was qualitative and we used theme interview as our research method. The material was analyzed by content analysis. We interviewed five Bachelors of Social Services who work in day care centres in Iisalmi. From the results of the research we found out that family work and case management are the main issues in the work of Bachelors of Social Services in early childhood education. It also came up in the results that parents' participation in day care centres is minimal. The results showed clearly that the work in early childhood education has changed. Now the client is not just the child, it is the whole family.</p> <p>The interviewees participated voluntarily in the research project. The research results are anonymous and confidential. The research results revealed the strengths of the professional expertise of Bachelors of Social Services. Our final thesis could benefit work representatives by taking into account the strengths of Bachelors of Social Services in day care centres. A further research could study wider the professional expertise of Bachelors of Social Services.</p>			
Keywords Bachelor of Social Services, social pedagogy, family, early childhood education			

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO	4
2 SOSIONOMIEN (AMK) AMMATILLINEN ASiantuntijuus PÄIVÄKODEISSA	6
3 SOSIAALIPEDAGOGIIKKA	7
3.1 Dialogisuus	8
3.2 Subjektiivien tukeminen	10
3.3 Sosiokulttuurinen innostaminen	12
4 PÄIVÄKODIT OSANA VARHAISKASVATUSTA	14
4.1 Lasten varhaiskasvatusta ohjaavia asiakirjoja	14
4.2 Perhe päiväkodin asiakkaana	16
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	18
5.1 Tutkimustehtävät	18
5.2 Tutkimusmenetelmä ja aineiston keruu	18
5.3 Aineiston käsittely ja analyysi	20
5.4 Tutkimuksen luotettavuus ja eettiset kysymykset	21
6 TUTKIMUSTULOKSET	23
6.1 Sosionomien (AMK) työskentely perheiden kanssa	23
6.1.1 Perheiden kohtaaminen	23
6.1.2 Perheiden tukeminen	25
6.2 Perheiden osallistaminen päiväkodin arkeen	27
6.2.1 Perheiden sitouttaminen	27
6.2.2 Perheiden mahdollisuudet vaikuttaa	28
7 YHTEENVETO TUTKIMUSTULOKSISTA	30
8 POHDINTA	32
LÄHTEET	34
LIITTEET	
Liite 1 Teemahaastattelun runko	
Liite 2 Tutkimuslupa-anomus	
Liite 3 Saatekirje	

1 JOHDANTO

Päivähoito on tärkeä osa suomalaista hyvinvointijärjestelmää, koska se mahdollistaa vanhempien opiskelun tai työssäkäynnin. Samalla se tukee vanhemmuutta ja perheen jaksamista. Päiväkodissa varhaiskasvatuksen ammattilaiset tukevat lapsen kasvua ja kehitystä sekä auttavat luomaan turvallista arkea. Lasten päivähoitoa säätelee ja ohjaa vuonna 1973 laadittu laki ja asetus lasten päivähoidosta. Tällöin luotu Suomen päivähoitojärjestelmä vastasi 1970-luvun työelämän ja sosiaalipalvelujen tarpeisiin. (Varhaiskasvatus on lapsen oikeus 2008, 3–6.)

Nykyään perheiden ongelmat ovat monimutkaistuneet. Perherakenteet ovat muuttuneet ja perhe-elämän vaatimukset, työttömyys ja työsuhteiden epävakaus sekä kansainvälistyminen vaikuttavat varhaiskasvatukseen toteutukseen. Tämän takia perheiden yksilölliset tarpeet on otettava entistä paremmin huomioon päiväkodin arjen toiminnassa. (Happo 2008, 108–109.) Varhaiskasvatuksen henkilöstön koulutus ja osaaminen-julkaisussa painotetaan henkilöstön työtehtävien laajentumista ja monimutkaistumista, niin sosiaalisesti, pedagogisesti kuin yhteiskunnallisesti. Lasten ja perheiden kohtaaminen nähdään keskeisenä ja tärkeänä. (Varhaiskasvatus 2000-luvulla? 2008, 19.)

Päiväkodin kasvatushenkilöstö koostuu monesta eri ammatillisesta asiantuntijuudesta, kuten lastentarhanopettajista, sosionomeista (AMK) ja lastenhoitajista. Moniammatillisuus on keskeistä päiväkodeissa tapahtuvassa työssä. Varhaiskasvatukseen erikoistuneilla sosionomeilla (AMK) painottuu työskentelyssä sosiaalipedagoginen osaaminen, joka ottaa huomioon lapsen, perheen ja yhteiskunnan. Sosionomien (AMK) ammatillisen asiantuntijuuden vahvuudet varhaiskasvatuksessa ovat toisinaan epäselvät. Asiantuntijuutta verrataan lastentarhanopettajien vahvuuteen eli pedagogiikkaan. Sosionomien (AMK) asiantuntijuus antaa hyvät valmiudet työskennellä koko perheen kanssa.

Päiväkoti on keskeinen osa varhaiskasvatusta, jossa tapahtuu ammattilaisten ja perheiden kohtaamista. Sosionomin (AMK) ammatillinen asiantuntijuus voisi olla yksi vastaus varhaiskasvatuksen muuttuviin tarpeisiin, joissa perhe huomioidaan entistä paremmin. Tastin (2007, 28) mukaan varhaiskasvatus tarvitsee sekä pedagogista

että sosiaalista osaamista. Näin ollen sosionomien (AMK) osaaminen täydentää lastentarhanopettajien osaamista.

Varhaiskasvatuksessa työskentelevien sosionomien (AMK) työnkuva ei ole hahmotunut täysin, joten sen selkeyttämistä tarvitaan. Aiheen vähäisen tutkimisen takia valitsimme opinnäytetyömme aiheeksi sosionomien (AMK) ammatillisen asiantuntijuuden koskien perheiden tukemista päiväkodeissa. Tutkimuksemme tarkoituksena on kuvata päiväkodissa työskentelevien sosionomien (AMK) vahvuuksia tukea perheitä. Halusimme tarkastella ammatillista asiantuntijuutta perheiden tukemisen kannalta, koska sosionomien (AMK) teoreettinen tausta, eli sosiaalipedagogiikka, antaa valmiudet tähän.

Teoreettisena viitekehyksenämme oli sosiaalipedagogiikka. Lisäksi käytimme varhaiskasvatuksen olennaisia lakeja ja asetuksia, koska ne ohjaavat päiväkotityöskentelyä. Lait ja asetukset määrittelevät myös muun muassa kasvatushenkilöstön kelpoisuudet. Tutkimusmenetelmämme oli kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Tutkimuksen tavoitteena on antaa tietoa sosionomien (AMK) ammatillisesta asiantuntijuudesta päiväkotityössä. Toimeksiantajamme oli Iisalmen kaupungin päivähoidon johtaja. Opinnäytetyömme vastaa toimeksiantajamme tiedon tarpeeseen siitä, millaisia valmiuksia ja vahvuuksia sosionomeilla (AMK) on päiväkotityöskentelyssä.

Keräsimme aineiston teemahaastatteluilla. Valitsimme kyseisen aineistonkeruumenetelmän, koska halusimme haastateltavien kertovan omin sanoin tietonsa ja kokemuksensa. Kohdejoukkonamme olivat Iisalmen yksityisissä ja julkisissa päiväkodeissa työskentelevät sosionomit (AMK). Päiväkodit, joissa haastateltavat sosionomit (AMK) työskentelivät, olivat auki kokopäiväisesti. Lapset olivat pääsääntöisesti jaoteltu ryhmiin iän perusteella ja jokaisessa päiväkodissa annettiin esiopetusta. Päiväkotien toiminta-ajatukset korostivat eri asioita; liikuntaa, leikkiä, luonnossa toimimista tai yksilöllisen kasvun tukemista.

2 SOSIONOMIEN (AMK) AMMATILLINEN ASiantuntijuus PÄIVÄKODEISSA

Opinnäytetyössämme keskitymme sosionomien (AMK) ammatilliseen asiantuntijuuteen. Asiantuntijuuden kehittymisen lähtökohtana on laaja ja monipuolinen osaaminen, jota ammattikorkeakoulusta valmistuneella on. Asiantuntija osaa hyödyntää työssä kohtaamiaan kysymyksiä ja etsiä niihin vaihtoehtoisia ratkaisuja tutkittua tietoa hyödyntäen. Hänellä on tietoa ja taitoa ammatistaan ja työtehtävistään, sekä tuntemusta työprosesseista ja -ympäristöistä. Asiantuntijuuteen kuuluu myös asioiden kriittinen tarkastelu. (Janhonen & Vanhanen-Nuutinen 2005, 15.)

Yleensä asiantuntijuuden osoittimena pidetään hankittua koulutusta, jonka lisäksi hankittu työkokemus on välttämätön edellytys asiantuntijuuden kehittymiselle. Saman koulutuksen hankkineet eivät välttämättä toimi työssään samalla tavalla. Asiantuntijuuteen vaikuttavat monet asiat, kuten elämänhistoria, koulutus, henkilökohtainen työote ja työkokemus. Varhaiskasvatuksen asiantuntijaksi kehittyminen on jokaiselle henkilökohtainen prosessi. Koulutuksen on kuitenkin todettu vaikuttavan eniten tähän prosessiin. (Happo 2008, 110.) Koulutuksella varhaiskasvattaja sisäistää kasvatuksellisen teorian, joka ohjaa hänen toimintaansa käytännön työssä. Kasvatuksellisella teorialla varhaiskasvattaja muodostaa lapsille tavoitteita, joita he voivat harjoittaa arjessa. (Broström 2003, 26.)

Sosionomin (AMK) työtehtävät päiväkodissa määrittelee kelpoisuuslaki (Valtioneuvoston asetus sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 29.7.2005/608), joka antaa kelpoisuuden toimia päiväkodissa lastentarhanopettajan tehtävissä. Tutkintoon tulee tällöin sisältyä yhteensä 60 opintopistettä varhaiskasvatusta ja sosiaalipedagogiikkaa. (Mäkinen, Raatikainen, Rahikka & Saarnio 2009, 96). Eniten sosionomeja (AMK) on sijoittunut lastensuojelulaitosten ohjaajan tehtävien ohella päiväkoteihin lastentarhanopettajaksi (Mäkinen ym. 2009, 76).

Happo (2008, 104) on jäsentänyt sosionomien (AMK) osaamista varhaiskasvatuksessa Tastin (2007) liseniaattitutkimuksen pohjalta. Siinä korostetaan sosionomien (AMK) ammatillisen asiantuntijuuden olevan teoreettisesti perusteltu. Osaamisessa näkyy sosiaalipedagoginen työote. Työskentelyä ohjaa myös tietämys varhaiskasvatuksen sisällöstä, menetelmistä ja tavoitteista. Kasvun ohjaamisen ja tukemisen taitojen lisäksi hän korostaa perheiden ohjaamisen, kohtaamisen ja tukemisen taitoja. Myös moniammatillisen yhteistyön osaaminen nähdään tärkeänä osana ammattitaitoa.

3 SOSIAALIPEDAGOGIIKKA

Opinnäytetyössämme sovellamme sosiaalipedagogiikkaa, koska se on varhaiskasvatukseen erikoistuneiden sosionomien (AMK) teoreettinen tausta. Keskeisimmiksi sosiaalipedagogiikan käsitteiksi olemme valinneet dialogisuuden, sosiokulttuurisen innostamisen ja subjektiuden tukemisen. Nämä nousevat mielestämme vahvasti esille varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa, jossa käsitellään vanhempien osallisuutta lasten varhaiskasvatuksessa. Lisäksi näillä käsitteillä on mielestämme keskeinen merkitys sosionomien (AMK) työskentelylle päiväkodeissa.

Sosiaalipedagogiikka on käsitteenä monimerkityksellinen. Siinä yhdistyvät yhteiskuntatieteellinen ja kasvatustieteellinen näkökulma. (Ranne, Sankari, Rouhiainen-Valo & Ruusunen 2005, 14.) Sen ajattelun ja toiminnan pyrkimyksenä on sosiaalisten ongelmien synnyn, ilmenemismuotojen ja vaikutusten ehkäiseminen ja lievittäminen. Luonteeltaan sosiaalipedagogisen ajattelun ja toiminnan perusongelma on sosiaali-eettinen, jossa keskeistä on yhteiskuntaan integroituminen. (Hämäläinen & Kurki 1997, 14–16.)

Sosiaalipedagogiikka korostaa teorian ja käytännön yhteenkuuluvuutta, vuorovaikutusta sekä ajattelua ja tekemistä. Käytännöllisyys ja toiminnallisuus ovat sosiaalipedagogisen teorian ytimet. Olennaista on ongelmien näkeminen ja niihin vaikuttaminen. Sosiaalipedagogiikka korostaa yhteisöllisiä ja yhteiskunnallisia näkökulmia ihmisen kehityksessä ja kasvatuksessa. Se tarkastelee yksilön kiinnittymistä yhteiskuntaan, sen toimintajärjestelmiin ja yhteisöihin. (Hämäläinen 1999, 16–17.) Sosiaalipedagogisissa menetelmissä periaatteena on ihmisten itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen. Tavoitteena on parantaa ihmisten elämänlaatua. Työmenetelmät perustuvat dialogiin ja ihmisten osallisuuteen omissa prosesseissaan. (Hämäläinen & Kurki 1997, 49.)

Sosiaalipedagoginen toiminta suuntautuu ihmisten arkeen. Se merkitsee ihmisten luonnollisen elämäntavan ja sosiaalisten suhteiden kunnioittamista, jonka tavoitteena on paremman arjen luominen. Arkeen kuuluu erilaisia tehtäviä, rutiineja, rooleja ja käytännöllisiä asioita. Elämismaailmaan ja arkeen suuntautumisella tarkoitetaan työskentelyä asiakkaan elämäolosuhteissa, joissa tarvitaan auttamista elämönhallintaan. Samalla autetaan luomaan suhteita ihmisten sosiaalisiin, yksilöllisiin ja poliittisiin voimavaroihin. Tällä korostetaan ihmisen käytännön arkielämää ja sen ymmärtämistä. Ihmisten ratkaisemattomat ja monimutkaiset arjen tehtävät ovat sosiaalipedagogisen toiminnan kohteena. Asiakkaita pyritään auttamaan konkreettisesti, jotta

he voivat hallita olosuhteitaan ja rakentaa parempaa arkea. Työntekijän on ymmärrettävä ihmiset ja tilanteet sellaisina kuin ne ovat. Ymmärryksen perustana on avoin kommunikaatio. (Hämäläinen & Kurki 1997, 126–128.)

Ammattihenkilö voi omaksua sosiaalipedagogisen lähestymistavan eli orientaation työkuultuuriinsa. Lähestymistavassa painopiste asetetaan ryhmien ja yksilöiden, sekä näiden suhteiden tarkasteluun ja arviointiin. Siinä perehdytään sosiaaliseen ja kulttuuriseen ympäristöön eli kontekstiin. Samalla huomioidaan lähiympäristön sekä yhteiskunnallisen ympäristön merkitykset. Tällä teorialla on siis pyrkimyksenä integroida jäseniään yhteiskuntaan eli ehkäistä syrjäytymistä. (Ranne ym. 2005, 16.) Sosiaalipedagogisessa suuntautumisessa perhekeskeisyys on vahvasti esillä, sillä ongelmia ja niiden vaikutuksia tarkastellaan pitkällä aikavälillä yli sukupolvien rajat ylittävistä näkökulmasta (Hämäläinen & Kurki 1997, 15).

Arjessa sosiaalipedagoginen työ auttaa asiakasta löytämään keinoja hallitsemaan omaa elämäänsä. Työn lähtökohdaksi on aina asiakkaan elämäntilanne. Syrjäytymisen ehkäisemiseksi työntekijä tukee asiakasta pääsemään oman ”elämänsä eläjäksi”. Tavoitteena on saada asiakas elämänsä vastuunkantajaksi, vaikuttajaksi ja vallitsijaksi. Näin asiakas vapautuu holhouksesta ja haltuunottaa oman elämänsä. (DalMasso & Kuosmanen 2008, 42–43.)

Sosiaalipedagogisessa kasvatustajattelussa keskeistä on osallistuminen. Kasvatus nähdään myös dialogisena prosessina johon ihmisten osallistuminen liittyy keskeisesti. Osallisuuden ja osallistujien vuorovaikutuksen kautta syntyy kasvatus. (Tast 2007, 29.) Kasvatusta pidetään osallistujien kommunikaation kautta syntyvänä, ei ennalta suunniteltuna (Hämäläinen & Kurki 1997, 180). Kasvatus siirtää arvot, normit ja tavat sukupolvelta toiselle, luoden edellytykset kehittyä vastuuntuntoiseksi, oman elämänsä subjektiksi. Yhteiskunnan vaikutus on myös merkittävä, sillä se voi tukea tai tukahduttaa näiden ominaisuuksien kehittymistä. (Hämäläinen & Kurki 1997, 24.)

3.1 Dialogisuus

Olemme valinneet dialogisuuden käsitteen tutkimukseemme, koska se kuvaa sellaista vuorovaikutusta, joka on sosiaalipedagogisen osaamisen tavoitteena. Sosionomien (AMK) sosiaalipedagogisen työtteen päiväkodeissa tulisi pyrkiä tasavertaiseen suhteeseen perheen kanssa. Dialogisuuden näkymistä voidaan tutkia tarkastelemalla sosionomien (AMK) ja perheiden päivittäistä kohtaamista sekä heidän välistä yhteistyötä.

Dialogisuus on kommunikointia, joka syntyy kahden subjektin vuorovaikutuksesta. Siihen kuuluu toisen osapuolen subjektisuuden ja määräysvallan kunnioittaminen ja kohtelu tasavertaisena kumppanina. Sosiaalipedagogisessa ihmistyössä työntekijän ja asiakkaan tulisi pyrkiä dialogisuuteen, sillä sitä pidetään ihanteellisena toisen ihmisen kohtaamisena. Tällöin syntyy asiakassuhde, johon sisältyy luottamuksellisuus, keskinäinen kunnioitus ja avoimuus. (Hämäläinen 1999, liite 1.) Dialogisuus edellyttää ihmisten osallistumista prosessiin, jolloin keskeistä on valmius muutokseen sekä joustavuus (Hämäläinen & Kurki 1997, 227).

Dialogiseen vuorovaikutukseen kuuluu keskeisesti käsitteet vastavuoroisuus ja molemminpuolinen ymmärrys. Dialoginen ajattelu pohjautuu siihen, että vaikka maailma on kaikille sama, niin kokemukset siitä vaihtelevat yksilöllisesti. (Mäkinen ym. 2009, 138–139.) Sosiaalialan työssä sekä työntekijä että asiakas antavat tilanteelle oman asiantuntija-näkökulmansa, joita kumpikin tarkastelee etsien niistä uusia merkityksiä ja ratkaisuja tilanteelle (DalMaso & Kuosmanen 2008, 42).

Sosiaalipedagogisesti suuntautuneella varhaiskasvattajalla on valmiudet asettua tasavertaiseen vuoropuheluun lapsen ja vanhempien kanssa. Kun lapsi tai perhe tarvitsee apua parempaan elämänhallintaan, on sosiaalipedagogisesti suuntautunut ammattihenkilö tukija ja rinnalla kulkija. (Ranne 2008, 107–108.) Lapsiperheiden kohtaaminen näissä tilanteissa edellyttää sosiaalipedagogista osaamista; lapsen ja hänen perheensä voimaantumiseen ja valtaistamiseen tähtäävää työtä, hyvinvoinnin arviointia ja selvittämistä (Tast 2007, 36). Asiakkaan kanssa työskennellään hänen voimavarojensa kasvattamiseksi, jotta hän saa voimia ja valtaa oman elämänsä ohjaamiseksi. Voimaantuminen on siis voimavarojen löytämistä paremman hyvinvoinnin saamiseksi. (Mäkinen ym. 2009, 132.)

Kahden vapaan ja tasa-arvoisen ihmisen aidon dialogisuuden pohjalta rakentuu yhteinen ongelmanratkaisu ja persoonallisuuden kasvu. Tällainen dialoginen kasvatuskäytäntö on itsetietoisten subjektien yhdessä ponnistelua ja oppimista syvempään vapauteen ja tietoisuuteen. Esimerkiksi päiväkodissa dialogisessa kasvatussuhteessa kasvattaja muuttuu kasvatettavaksi ja kasvatettava kasvattajaksi, jolloin molemmat oppivat toisiltaan sekä auttavat toisiaan ymmärtämään itseään. Dialogisuus merkitsee ihmisten toiveikasta, luottavaa ja kriittistä vuorovaikutusta ja kommunikaatiota, sekä yhteisyyttä ja keskinäistä empatiaa. Tällainen dialogisuus voi sisäistyä elämänmuotoon ja kulttuuriin vain dialogisen kasvatuksen myötä. (Hämäläinen 1999, 84–86.)

Dialogisuudessa yksilö kyseenalaistaa omat näkemyksensä ja kuuntelee toista ihmistä pyrkien oppimaan häneltä. Siinä osapuolet tulkitsevat toisen tulkinnan uskottavuutta sisäisellä vuoropuhelulla. Sisäisessä dialogissa yksilö etsii aiempaa tietoa, jota tarvitaan tulkinnan rakentamisessa. Sisäinen dialogisuus on sidoksissa yksilön olemuksille tai sitoumuksille. Dialogisuuden aikana osapuolet tulevat tietoisiksi piilevistä sitoumuksistaan. Näiden seikkojen kautta yksilölle paljastuu jotain uutta itsestään, joka voi vaikuttaa ihmisen minäkuvaan. (Moilanen 1999, 60–62.)

3.2 Subjektiuden tukeminen

Opinnäytetyössämme subjektiuden tukemisella tarkoitetaan koko perheen ja sen jäsenten tukemista. Sosiaalipedagogisesti toimivan sosionomin (AMK) tulisi tukea perhettä heidän yksilöllisyytensä pohjalta, huomioiden tarpeet ja voimavarat. Subjektiutta ja elämänhallintaa tukee kuuluminen yhteisöihin. Perheiden subjektiuden tukemista voidaan tarkastella sen pohjalta, kuinka sosionomit (AMK) pyrkivät huomioimaan perheet yksilöllisesti osana päiväkotiyhteisöä.

Subjektius tarkoittaa sosiaalipedagogiikassa ymmärrystä minän erillisyydestä muista, aidon itsensä tunnistamista. Keskeistä on halu ja kyky tehdä ratkaisuja. (DalMaso & Kuosmanen 2008, 43.) Ihmisen subjektiuden rakentuminen ja sen kasvatuksellisten ja yhteiskunnallisten edellytysten luominen on keskeistä sosiaalipedagogiikassa. Varsinkin vaikuttaminen subjektiuden rakentumisessa ilmeneviin ongelmiin ja puutteisiin pedagogisella toiminnalla on tärkeää. (Hämäläinen 1999, 33.)

Subjektivoituminen tapahtuu vuorovaikutuksissa toisiin ja on näin ollen jatkuva prosessi. Ihminen ymmärtää olevansa erillinen muihin, jolloin erilaisista tilanteista seuraa reaktioita niin itsessä kuin muissa. Subjektivoitumisessa tiedostetaan tilanteeseen vaikuttavat asiat sekä oma kyky muuttaa ja suunnata toimintaansa haluamaansa suuntaan. (DalMaso & Kuosmanen 2008, 43.) Subjektiuden vahvistaminen tukee itsenäistä toimintaa, jolloin riittävä elämänhallinta mahdollistuu. Asiakasta on autettava näkemään ne mahdollisuudet, joilla hän pystyy vaikuttamaan omaan elämänsä. (Hämäläinen 1999, 61.)

Keskeinen merkitys ihmisen identiteetin muodostumiselle ja persoonallisuuden kehitykselle on kuuluminen erilaisiin yhteisöihin (Hämäläinen 1999, 63). Esimerkiksi päiväkotiyhteisö on yhteisö, jossa toimitaan yhdessä toisten ihmisten kanssa yhteisten intressien ja tavoitteiden ohjaamana (Kurki 2000, 129–130). Yhteisöihin kuuluminen on sosi-

aalipedagogiikassa olennainen osa yksilön elämäkulkua. Yksilön elämähallinnan saavuttaminen ja henkinen kehitys ovat voimakkaasti yhteydessä niiden yhteisöjen pedagogisesta tasosta joihin hän kuuluu. Nämä yhteisöt joko tukevat yksilön itsenäisyyttä ja positiivisen identiteetin muodostumista, tai tukahduttavat ja estävät niitä. (Hämäläinen 1999, 63.)

Sosiaalipedagogiikassa on keskeistä estää huono-osaisuuden siirtyminen ja kasautuminen ylisukupolvisesti. Sosiaalipedagogisella ajattelulla ja toiminnalla pyritään ehkäisemään ongelmien syntymistä ja niiden pahenemista. Positiiviset kierteet pyrkivät korvaamaan syrjäytymistä ja huono-osaisuutta aiheuttavat negatiiviset kierteet. Positiivisten kierteiden tarkoituksena on tuottaa selviytymistä, elämähallintaa, yhteiskunnallista osallisuutta ja täysipainoisena ihmisenä elämistä. (Hämäläinen 1999, 64.)

Dialogisella vuorovaikutuksella on voimakas subjektiutta vahvistava ja ihmisen itsetietoisuutta syventävä merkitys. Sosiaalipedagogisessa työssä ihminen kohdataan ja häntä kohdellaan niin keskustelussa, toiminnassa kuin yhteisössä subjektina. Elämänhistoriaa työstämällä, elämäntilannetta analysoimalla ja tulevaisuutta hahmottamalla työntekijä auttaa ihmistä rakentamaan identiteettiään. Vahva sosiaalinen identiteetti ja itsetuntemus ovat yhteiskunnallisen osallisuuden ja osallistumisen lähtökoh-
tia. Identiteetti rakentuu vuorovaikutuksessa toisiin ihmisiin ja suhteessa yhteiskuntaan, sekä niihin yhteisöihin joissa hän elää ja toimii. Yksilön käsitys itsestä, identiteetti, rakentuu erilaisissa rooleissa, kuten vanhempana, lapsena ja ammatinharjoittajana. Myös sukupuoli ja yksilön kulttuurinen sekä etninen tausta vaikuttavat tähän. (Hämäläinen 1999, 68–70.)

Sosiaalipedagogiikka pyrkii osallistamalla ja vahvistamalla ihmisen subjektiutta edesauttamaan hänen kiinnittymistään yhteiskuntaan. Sosiaalipedagoginen toiminta ohjaa ihmistä tunnistamaan voimavarojaan ja käyttämään niitä tietoisesti vaikuttaakseen omaan elämänkulkuunsa. Jotta yksilö voi nähdä itsensä uudella tavalla ja toteuttaa uuden identiteettinsä mukaisia valintoja, tarvitaan pitkä sisäinen kasvuprosessi. Tärkeää on herättää ja vahvistaa ihmisen tahto. Ihmisen tahdossa ilmenee se, mitä hän arvostaa. Arvot antavat yksilön elämäkululle sisältöä ja suuntaa, ja ne ohjaavat ihmisen valintoja. Jokaisen yksilön persoonallinen arvojen järjestelmä on vahvasti yhteydessä hänen kulttuuripiiriinsä ja siellä vallitseviin traditioihin ja arvoihin. (Hämäläinen 1999, 70–72.)

3.3 Sosiokulttuurinen innostaminen

Tutkimuksessamme sosiokulttuurinen innostaminen on toimintaa, jonka tavoitteena on saada perheet osaksi päiväkotiyhteisöä. Sosiokulttuurista innostamista voidaan tarkastella sosionomien (AMK) keinoissa saada perheet osaksi päiväkodin arkea. Eräs muoto sosiokulttuurisesta innostamisesta on yhteistyöhön pääseminen perheen kanssa. Sosionomien (AMK) sosiokulttuurista innostamista tutkitaan myös sen kautta, miten perheiden mahdollisuudet vaikuttaa päiväkodin toimintaan ja laatuun toteutuu.

Sosiokulttuurinen innostaminen on tavoitteellista toimintaa. Sen tavoitteena on muuttaa ihmisten asenteita ja sosiaalista todellisuutta. (Mäkinen ym. 2009, 114.) Tavoitteena on myös edistää kulttuurista osallistumista, innostaa ihmisiä elämisen laatua parantavaan toimintaan sekä edistää omatoimisuutta ja yhteisvastuuta. Sosiokulttuurinen innostaminen on sekä työmuoto että pedagogisen vaikuttamisen tekniikka. (Hämäläinen 1999, 72.) Perusteiltaan innostaminen on kasvatuksellista toimintaa (Kurki 2000, 41). Sosiokulttuurinen innostaminen perustuu vapaaehtoisuuteen, jossa kunnioitetaan yksilön itsemääräämisoikeutta (Hämäläinen & Kurki 1997, 207).

Kohteena sosiokulttuurisella innostamisella on ihmisen arki, jossa yritetään saada aikaan sosiaalisia muutoksia esimerkiksi yksilöiden elämässä, työssä ja kulttuurissa. Sosiokulttuurisessa innostamisessa keskeistä on osallistaminen ja sen aikaan saama muutos. (Mäkinen ym. 2009, 114.) Jotta yhteiskuntaan kiinnittyminen, osallisuus ja osallistuminen syntyvät, tarvitaan riittävää identiteetin ja subjektiivisuuden kehittymistä. Tämä tarkoittaa sitä, että yksilö luo henkilökohtaisen suhteen siihen yhteiskuntaan jonka jäsen hän on. Samalla hän luo suhteen myös niihin instituutioihin, jotka ovat hänen yhteiskunnallisen osallisuutensa, osallistumisensa sekä elämänhallintansa kannalta merkityksellisiä. (Hämäläinen 1999, 79.)

Elämänhallinta on sisäistä ja ulkoista. Sisäiseen elämänhallintaan kuuluu esimerkiksi ihmisen valmiudet selviytyä itsenäisesti erilaisista kehitystehtävistä. Ulkoinen elämänhallinta puolestaan tarkoittaa riittävää osallisuutta elämisen laadun kannalta tärkeistä yhteiskunnan instituutioista sekä toimintajärjestelmistä. (Hämäläinen 1999, liite 1.) Osallistuminen, vapaus, itsensä ohjaaminen ja aktiivinen kokeminen ovat innostamisen periaatteita (Mäkinen ym. 2009, 115).

Sosiokulttuurisessa innostamisessa tapahtuu sosiaalista ja kulttuurista kasvua, joka tapahtuu elettävän yhteisön kehitymisessä (Hämäläinen & Kurki 1997, 204). Kulttuurinen merkitys korostuu innostamisessa, ja se auttaa tiedostamaan inhimilliseen yh-

teiseloon liittyviä asenteita. Innostamisessa on tärkeää ymmärtää se, että ympäröivään todellisuuteen voidaan vaikuttaa. Tavoitteet ohjaavat tätä toimintaa ja niiden tehtävänä on täydentää jo olemassa olevia välineitä. Niiden avulla saavutetaan se, mikä ihmisiltä puuttuu. (Mäkinen ym. 2009, 115.)

Sosiokulttuurisella innostamisella on vahva pedagoginen tausta. Toimintana se on tahdonalaista, vakavaa ja tiedostavaa, ja se on aina jossain määrin sitoutunut inhimilliseen kehittymiseen. Se suuntautuu sekä jokaiseen ryhmän jäsenen että ryhmään, jossa halutaan saavuttaa pysyviä muutoksia sosiaalisessa todellisuudessa. Sosiokulttuurisen innostamisen tavoitteet määrittyvät yksilöiden ja sosiaalisten ryhmien ongelmien, toiveiden ja tarpeiden pohjalta. (Hämäläinen & Kurki 1997, 205.)

4 PÄIVÄKODIT OSANA VARHAISKASVATUSTA

4.1 Lasten varhaiskasvatusta ohjaavia asiakirjoja

Varhaiskasvatuksen ohjaaminen tapahtuu valtakunnallisella ja kunnallisella tasolla. Valtakunnalliseen ohjaukseen liittyy keskeisesti laki lasten päivähoidosta (Laki lasten päivähoidosta 19.1.1973/36), joka määrittelee lasten päivähoidon järjestämisen perhepäivähoitona, päiväkotihoidona, leikkitoimintana tai muuna päivähoitotoimintana. Päiväkotihoidon järjestetään sille varatussa tilassa. Tätä tilaa kutsutaan päiväkodiksi. Subjekttiivinen päivähoito-oikeus velvoittaa kuntia järjestämään päivähoitopaikan kaikille sitä tarvitseville lapsiperheille.

Päivähoitolaki on säädetty vuonna 1973 ja sitä on muutettu 1980- ja 1990-luvuilla. Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmä totesi jo vuonna 1999, ettei laki enää kaikilta osin vastaa nykyisiä tarpeita. Lasten päivähoidon määritelmää ja tehtäviä sekä päivähoitolain muutosta valmistellaan sosiaali- ja terveysministeriössä. Tarkoituksena on myös muuttaa nimet varhaiskasvatuslaiksi ja – asetukseksi. Varhaiskasvatuksen lainsäädännön kokonaisuudistus pyrkii turvaamaan laadukkaat varhaiskasvatuspalvelut jokaiselle lapselle. Muutokset on tarkoitus tuoda esille syksyllä 2010. (Alle kouluikäisten lasten varhaiskasvatuspalveluja koskeva laki, 2010.)

Päivähoitopaikassa tuetaan lasten kehitystä ja kasvua sekä annetaan opetusta ja hoivaa (Laki lasten päivähoidosta 19.1.1973/36). Kasvatus on tavoitteellista ja ohjattua toimintaa, josta muodostuu lasten perustoiminta. Tämän avulla lapselle kehittyvät omat yksilölliset arvot, luonteenpiirteet, käytös, tahto, asenteet ja moraalit. Opetuksen avulla lapsi kehittää taitojaan ja tietojaan toiminnan avulla, jota ohjataan tavoitteellisesti. Hoito tarkoittaa ihmisten välistä suhdetta, jossa toinen keskittyy täyttämään toisen tarpeita niin, että ne tukevat hänen hyvinvointiaan. (Broström 2003, 25–26.)

Varhaiskasvatus on osa sosiaalipalvelujärjestelmää, jolloin sen toimintaa koskee laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 22.9.2000/812). Sen tarkoituksena on turvata varhaiskasvatuksessa perheiden oikeuksia palvelun käyttäjinä, edistää asiakaslähtöisyyttä ja luoda luottamuksellisia asiakassuhteita. Myös lastensuojelulaki (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417) vaikuttaa varhaiskasvatuksen toimintaan, koska henkilöstöllä on esimerkiksi ilmoitusvelvollisuus lastensuojelun tarpeessa olevasta lapsesta.

Varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset sisältävät keskeiset periaatteet ja kehittämisen suunnat suomalaisessa varhaiskasvatuksessa. Linjaukset painottavat palvelujärjestelmän kehittämistä perheiden ja lasten tarpeiden pohjalta. Linjausten perusteella on luotu varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. (Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002.) Se toimii sisällöllisen ohjauksen ja kehittämisen välineenä varhaiskasvatuksessa. Tavoitteena on lisätä vanhempien osallisuutta lapsensa varhaiskasvatuksen palveluissa, varhaiskasvatushenkilöstön ammatillista tietoisuutta ja moniammatillista yhteistyötä. (Varhaiskasvatuksen perusteet 2007, 9.)

Varhaiskasvatussuunnitelmien perusteet tuovat esille kolme kohtaa, joilla vanhempien osallisuus lasten varhaiskasvatuksessa pyritään takaamaan. Ensimmäinen kohta on kasvatuskumppanuus, joka tarkoittaa henkilökunnan ja vanhempien tietoista sitoutumista tukea lapsen kehitystä, kasvua ja oppimista yhdessä. Kasvatuskumppanuutta ohjaa neljä periaatetta; kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogi. (Kaskela & Kekkonen 2006, 32–38.)

Ensimmäinen periaate eli kuuleminen perustuu aitoon kiinnostukseen, empaattisuuteen ja rehellisyyteen. Toinen periaate eli kunnioitus on toisen ihmisen arvostamista ja hyväksymistä, joka ilmenee ajatuksina ja tekoina. Toimimalla avoimesti ja rehellisesti toiselle osoitetaan kunnioitusta ja siten se helpottaa todellisen vuorovaikutuksen syntymistä. Kuulemisen ja kunnioituksen periaatteet ovat keskeistä kolmannessa periaatteessa eli luottamuksessa, jonka syntyyn tarvitaan aikaa, yhteisiä kohtaamisia ja vuoropuhelua. Luottamuksella rakentuu vanhempien mahdollisuus vaikuttaa lapsen varhaiskasvatukseen. Dialogi on kuulemistä, joka toteutuu tasa-arvoisessa puheessa. Tähän neljänteen periaatteeseen liittyy kuulemisen ja kunnioituksen kokemus. (Kaskela & Kekkonen 2006, 32–38.)

Varhaiskasvatussuunnitelmien perusteissa painotetaan kasvatuskumppanuuden lisäksi vanhempien osallisuutta yksikön toiminnan suunnittelussa ja arvioinnissa. Tämän toisen osallisuuden takaamisen lähtökohtana pidetään yhteisen kokemuksen ja tietämyksen vaihtoa sekä jakamista. Osallisuus perustuu vastavuoroiseen tiedonvaihtoon, merkityksellisiin kohtaamisiin ja sitoutumiseen. Varhaiskasvattajilta vaaditaan aloitteellisuutta ja vastavuoroisuutta, jotta vanhempien osallisuus mahdollistuu. (Kaskela & Kekkonen 2006, 26–27.)

Kolmas kohta vanhempien osallisuuden takaamisessa on lapsen varhaiskasvatussuunnitelma ja sen arviointi. Henkilöstö laatii yksikön varhaiskasvatussuunnitelman,

mutta vanhemmilla tulee olla mahdollisuus vaikuttaa siihen. Yksikön varhaiskasvatussuunnitelman pohjalta laaditaan jokaiselle lapselle henkilökohtainen VASU, joka laaditaan yhdessä vanhempien kanssa ja sen toteutumista arvioidaan säännöllisesti. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman tarkoituksena on lapsikohtaisesti ohjata lapsen kasvatusta ja esiopetusta. Tämän avulla vanhempien näkemykset ja lapsen yksilöllisyys pyritään huomioimaan toiminnassa. Vanhempien vaikuttaminen ja ennen kaikkea arviointi takaavat varhaiskasvatuksen jatkuvan kehittämisen. (Varhaiskasvatuksen perusteet 2007, 9, 31–33.)

Kunnallisessa ohjauksessa perustana ovat varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, joiden pohjalta kunta laatii oman varhaiskasvatussuunnitelman. Siinä huomioidaan kunnan omat strategiat, tavoitteet ja linjaukset. Lisäksi siinä määritellään eri palvelumuotojen sisällölliset tavoitteet. Kunnan varhaiskasvatuksen strategiassa ja linjauksissa ilmenee kunnan varhaiskasvatuksen kehittämisen painopisteet, keskeiset periaatteet ja kunnan varhaiskasvatuksen palvelujärjestelmä. Yksikön varhaiskasvatussuunnitelma kuvaa tarkasti yksikön varhaiskasvatuksen lähtökohdat ja niiden toteutumisen arjen kasvatuskäytännöissä. Yksikön ja kunnan varhaiskasvatussuunnitelma muodostavat keskenään jatkumon esiopetuksen suunnitelman kanssa. (Varhaiskasvatuksen perusteet 2007, 9.)

4.2 Perhe päiväkodin asiakkaana

Lapsi on osa perhettä, jonka elämään vaikuttavat suuresti perheen erilaiset elämäntilanteet. Perinteisesti perhe on nähty ryhmänä, johon kuuluvat biologiset vanhemmat ja näiden lapset, toisin sanoen ydinperheenä. Koska yhteiskunta muuttuu, muuttuvat myös perheet. Perheitä ovat myös muun muassa yksinhuoltaja-, sateenkaari-, adoptio-, sijais- ja uusperheet. Perhettä, jossa kotona asuu vähintään yksi alle 18-vuotias lapsi, pidetään lapsiperheenä. Perheelle onkin mahdotonta sanoa yhtä määritelmää, sillä perheet ovat moninaisia, muuttuvia yksiköitä. (Järvinen, Laine, Hellman-Suominen 2009, 12–14.) Ennen kaikkea perhe nähdään siihen kuuluvien ihmisten yhteisönä (Vilén, Vihunen, Vartiainen Sivén, Neuvonen & Kurvinen 2006, 12–14, 54).

Yhteiskunnallisten muutosten takia yhteiskunnan palveluilla on entistä suurempi merkitys lapsiperheille. Monien lasten hyvinvointia uhkaavat vanhempien elintavat ja ongelmat sekä yhteiskunnan muutokset. Nämä muutokset lasten elinympäristössä ovat vaikuttaneet heikentävästi lapsiperheiden kykyyn ratkaista ongelmia. (Vilén ym. 2006, 54–65.) Pienten lasten hoidon järjestäminen on perheille tärkeä tarjottava tuki suomalaisessa perhepolitiikassa. Perhepolitiikka pyrkii tukemaan erityisesti lapsiperheitä

julkisen vallan, valtion ja kuntien toteuttamilla päätöksillä. Esimerkiksi riippumatta vanhempien varallisuudesta tai työllisyydestä, on jokaisella alle kouluikäisellä lapsella oikeus kunnan järjestämään päivähoitopaikkaan. (Vilén ym. 2006, 75–79.)

Päiväkodissa lapsi saa olla virikkeellisessä ja turvallisessa kasvuympäristössä ja hänen perushoidostaan huolehditaan. Vanhemmat puolestaan saavat päiväkodin henkilöstöstä keskustelukumppanin, joka auttaa arjen asioissa. Näin päiväkotia voidaan nähdä lastensuojelun avoimuuden tukitoimenpiteenä. (Junttila 2004, 14.) Parhaimmillaan päiväkodissa voidaan tukea koko perheen voimavaroja. Lapselle omat vanhemmat ovat tärkeimmät ihmiset, joten vanhempia tukemalla tuetaan myös lapsen kehitystä. (Vilén ym. 2006, 113.)

Hyvän kumppanuuden edellytys on se, että työntekijä ymmärtää perheiden erilaisuuden ja vanhemmuuden haasteet. Kohtaamisessa on tärkeää, että vanhemmat luottavat työntekijän ymmärtävän heidän näkemyksiään. Mitä enemmän kumppanuudessa on luottamusta, sitä enemmän vanhemmat haluavat keskustella avoimesti työntekijöiden kanssa. (Vilén ym. 2006, 111.) Henkilöstön ja vanhempien välillä toimii siis kasvatuksellinen kumppanuus. Vanhemmilla on kuitenkin ensisijainen kasvatusoikeus ja -vastuu (Junttila 2004, 81.)

Päiväkodissa pyritään tukemaan kaikkia perheitä kaikenlaisissa arjen ongelmissa. Päiväkodissa perhettä vahvistetaan toimimaan itsenäisesti, mikä on sosiaalipedagogista perhetyötä. Sosiaalipedagogisesti toimiva varhaiskasvattaja pyrkii löytämään yhdessä perheen kanssa heidän lähtökohdistaan ratkaisun avun tarpeeseen. Vanhemmuutta vahvistamalla ja perhettä huomioimalla pyritään takaamaan kaikille lapsille samat oppimisen ja kasvun edellytykset. (Tast 2007, 26–27.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

5.1 Tutkimustehtävät

Tutkimustehtävien tarkoituksena oli kuvata kerätyn aineiston pohjalta päiväkodissa työskentelevien sosionomien (AMK) vahvuuksia tukea perheitä. Tutkimustehtävät pohjautuivat sosionomien (AMK) ammatilliseen asiantuntijuuteen päiväkodeissa, josta keskityimme tarkemmin perheiden kanssa tehtävään työhön. Tutkimuksessa haluttiin kuvata sosionomien (AMK) subjektiivisia käyttäytymismuotoja perheiden kanssa tehtävässä työssä.

Tutkimustehtävämme olivat:

- 1) Miten sosionomit (AMK) työskentelevät perheiden kanssa arjessa?
- 2) Miten sosionomit (AMK) pyrkivät saamaan perheet osaksi päiväkodin toimintaa?

Ensimmäinen tutkimustehtävä pyrki kuvaamaan sosionomien (AMK) keinoja kohdata ja tukea perheitä päiväkodeissa. Tarkastelimme toteutuuko dialogisuus perheiden kohtaamisessa ja ilmeneekö subjektiivisuuden tukemista käytännössä. Toinen tutkimustehtävä kuvasi, miten sosionomit (AMK) pyrkivät niin omalla osaamisellaan kuin yhteistyöllä muiden varhaiskasvatuksen ammattilaisten kanssa, saamaan päiväkodin toiminnan vastaamaan perheiden tarpeisiin. Keskeisenä tässä tutkimustehtävässä oli havaita, näkyykö sosionomien (AMK) toiminnassa sosiokulttuurista innostamista, joka osallistaisi perheitä päiväkotiyhteisöön ja näin ollen tukisi heidän subjektiivuttaan.

5.2 Tutkimusmenetelmä ja aineiston keruu

Tutkimuksessa halusimme tutkia haastateltavien sosionomien (AMK) subjektiivisia kokemuksia ja näkemyksiä, jonka takia valitsimme tutkimusmenetelmäksi kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimusmenetelmän. Tämän menetelmän pyrkimyksenä on mahdollisimman kokonaisvaltaisesti tutkia kohdetta, koska menetelmän pohjalla on todellisen elämän kuvaaminen. (Hirsjärvi & Hurme 2007, 157.) Myös haastateltavien vähäisyyden takia valitsimme tämän tutkimusmenetelmän, koska kvantitatiivisen tutkimuksen kohdejoukon tulisi olla suurempi. Tutkimuksemme tarkoitus oli olla kuvaileva. Kuvailevan tutkimuksen tehtävänä on mahdollisimman tarkka kuvaaminen kohteena olevasta ilmiöstä, jossa on keskeistä tiedon lisääminen (Helakorpi 1999, 26).

Tiedonkeruumenetelmämme oli haastattelu, jossa ihminen nähdään tutkimuksessa subjektina. Siinä hän on aktiivinen osapuoli ja luo merkityksiä. Haastattelussa voidaan selventää ja syventää saatuja vastauksia. (Hirsjärvi & Hurme 2007, 200.) Haastattelutyypinämme oli teemahaastattelu (liite 1), jossa määrittelimme etukäteen haastattelun aihepiirit ja teema-alueet (ks. Helakorpi 1999, 55). Teema-alueet muodostimme teoreettisen viitekehiksemme eli sosiaalipedagogiikan pohjalta. Teemoina olivat dialogisuus, subjektiuden tukeminen ja sosiokulttuurinen innostaminen. Kutakin teema-alueita täsmensimme etukäteen tarkentavilla kysymyksillä ja myös itse haastattelutilanteissa esitimme uusia kysymyksiä, jotta saimme parhaimman kuvauksen aiheesta. Ennen haastattelutilanteita testasimme teemahaastattelurungon toimivuutta tuttavillamme, joilla oli tietämystä lapsiin liittyvään työhön. Testausten avulla tuli selville, miten hyvin olimme operationalisoineet teoreettisen viitekehiksen käsitteet ja millaisia tarkentavia kysymyksiä mahdollisesti tulisimme tarvitsemaan.

Anoimme tutkimusluvan (liite 2) Iisalmen päivähoiton johtajalta. Anomus myönnettiin 29.4.2010. Kohdejoukkonamme olivat Iisalmen kaupungin julkisissa ja yksityisissä päiväkodeissa työskentelevät sosionomit (AMK), joita oli kymmenen. Kohdejoukkomme valinnan pohjalla oli vaatimuksena sosionomin (AMK) koulutus. Iisalmissa työskentelee myös sosiaalikasvattajia, mutta halusimme keskittyä ainoastaan sosionomien (AMK) ammatillisen asiantuntijuuden toteutumiseen. Saimme toimeksiantajamme kautta selville missä päiväkodeissa sosionomeja (AMK) työskentelee. Tämän jälkeen lähetimme näiden päiväkotien johtajille saatekirjeet (liite 3), joissa kerroimme tutkimuksemme oleelliset asiat. Viikon päästä saatekirjeiden lähettämisestä otimme heihin yhteyttä puhelimitse.

Osa päiväkodeissa työskennelleistä sosionomeista (AMK) kieltäytyi haastatteluista kiireen takia tai yhteydenottoon ei vastattu. Haastattelimme viittä sosionomia (AMK), jotka toimivat Iisalmelaisissa päiväkodeissa lastentarhanopettajan työtehtävissä tai päiväkodin johtajan asemassa. Haastateltavat olivat valmistuneet sosionomeiksi (AMK) vuosina 1999, 2000, 2004, 2005 ja 2008. Työkokemuksena kaikilla oli lastentarhanopettajan töitä ja niiden sijaisuuksia. Muuten työkokemus haastateltavilla oli hiukan erilainen, yleisiä olivat koulunkäyntiavustajan tehtävät ja erilaiset sosiaalialan työt.

Olimme molemmat mukana haastattelutilanteissa, joissa toinen keskittyi esittämään teemahaastattelurungon mukaisia kysymyksiä. Toinen pyrki esittämään tarkentavia välilyksymyksiä, jotka auttoivat meitä saamaan haluamme tiedon. Toteutimme yksilöhaastattelut päiväkodeissa, joissa sosionomit (AMK) työskentelivät. Haastatte-

lumme kestivät noin 30 minuuttia. Haastattelutilanteet olivat rentoja, vaikka osa haastateltavista kertoi jännittäneensä tilannetta. Haastateltavat paneutuivat kysymyksiin ja saimme monipuolista sekä käytännöllistä tietoa.

Haastatteluissa voi ilmetä tilanne, jossa aineisto alkaa toistaa itseään, eli tutkimustehtävien kannalta tiedonantajat eivät tuota enää uutta tietoa. Tätä nimitetään saturaatioksi, joka kertoo aineiston riittävydestä. Tarkoituksena on löytää se teoreettinen peruskuvio, joka on mahdollista löytää tutkimuskohteesta tietyllä, vaihtelevalla määrällä. Jotta kylläntyminen eli saturaatio voidaan saavuttaa, täytyy olla selvillä, mitä aineistosta ollaan hakemassa. (Tuomi & Sarajärvi 2004, 89–90.) Mielestämme saturaatio toteutui tutkimuksessa tietyin määrin. Haastateltavia oli vain viisi, mutta jokaisessa haastatteluaineistossa ilmeni samoja asioita. Toisaalta pohdimme, olisiko suurempi kohdejoukko tuonut esille uusia asioita.

5.3 Aineiston käsittely ja analyysi

Haastattelut tallensimme kahdelle nauhurille, jonka jälkeen litteroimme aineiston eli kirjoitimme ne puhtaaksi sana sanalta. Päätimme kirjoittaa kaikki haastattelut kokonaan. Litterointi oli aikaa vievää, joten jaoimme nauhoitetut haastattelut puoliksi. Tämän jälkeen tutustuimme aineistoon ja alleviivasimme siitä omasta mielestämme tärkeitä asioita. Litteroituun aineistoon oli helpompi tutustua kuin suulliseen aineistoon, sillä sitä oli helpompi käsitellä ja eri kohtiin palaaminen oli nopeampaa.

Analysoimme saadun aineiston aineistolähtöisesti. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä tutkimustehtävään saadaan vastaus yhdistelemällä käsitteitä. Tulkinnan ja päättelyn kautta tutkittava ilmiö etenee empiirisestä aineistosta käsitteellisempään näkemykseen. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 112.) Tutkimuksessamme määrittelimme analyysiyksiköksi lauseen osat, jotka vastaavat tutkimustehtäviin.

Analysoinnin aloitimme aineiston pelkistämällä, jolloin esitimme aineistolle tutkimustehtävien mukaisia kysymyksiä. Poimimme aineistosta alkuperäisiä ilmauksia haastatteluista, jotka keräsimme erilliseksi listaksi ja niistä muodostimme pelkistetyt ilmaukset. Tämän vaiheen jälkeen ryhmittelimme aineiston eli etsimme pelkistetyistä ilmauksista yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia. Samanlaiset ilmaukset muodostivat yhdessä oman alakategoriansa, joka sai sen sisältöä kuvaavan nimen. (ks. Kyngäs & Vanhanen 1999, 5–6.) Tärkeiden ilmaisujen löytäminen litteroidusta tekstistä vaati paljon aikaa, jotta tutkimusongelmien kannalta olennaisimmat asiat tulivat esille.

Viimeinen vaihe aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä oli aineiston abstrahointi eli käsitteellistäminen. Siinä samankaltaisista alakategorioista muodostettiin yläkategorioita, joille annettiin niiden sisältöä kuvaava nimi. Tämän jälkeen yläkategorioita liitettiin yhdistäviksi kategorioiksi niin kauan kuin se oli sisällön kannalta mahdollista. (ks. Kyngäs & Vanhanen 1999, 6.) Aineiston abstrahointi oli analyysin vaiheista haastavin, koska siinä täytyi hahmottaa, milloin kaikki kategoriat oli yhdistetty lopulliseen muotoonsa. Kaiken kaikkiaan analyysi oli sitä helpompaa, mitä tutummaksi aineisto tuli.

5.4 Tutkimuksen luotettavuus ja eettiset kysymykset

Tutkimusta arvioidaan kokonaisuutena, jolloin painottuu tutkimuksen sisäinen johdonmukaisuus (Tuomi & Sarajärvi 2004, 135). Opinnäytetyömme eri vaiheita olemme pyrkineet raportoimaan ja perustelemaan tarkasti, koska se parantaa tutkimuksen luotettavuutta. Toimimme kahdestaan tutkijoina, joka mielestämme myös lisää luotettavuutta.

Haastattelutilanteissa olemme toimineet parina, jolloin varmistui luotettavampi tiedonsaanti. Olemme esittäneet teemahaastattelurungossa olevien kysymysten lisäksi tarkentavia kysymyksiä, jotka auttoivat haastateltavaa vastaamaan oikeaan asiaan. Kysymysten keksimistä helpotti parina toimiminen. Toisen kysyessä teemahaastattelurungon mukaisia kysymyksiä, pystyi toinen keskittymään lisäkysymyksiin. Haastattelussa ilmeni se, että tutkijalla on suuri rooli haastattelijana siinä, saadaanko kysymykseen tarpeeksi tietoa.

Olemme keränneet aineiston yksilöhaastatteluina, koska tällöin haastateltavat sosionomit (AMK) saivat luottamuksellisemmin vastata kysymyksiimme sekä tuoda yksilöllisen mielipiteensä esille. Tämä tukee mielestämme saadun aineiston luotettavuutta. Haastattelut on tehty haastateltavien työpaikoissa, päiväkodeissa, jolloin haastateltavat ovat saaneet olla tutussa ympäristössä. Haastattelutilanteet ovat tapahtuneet erillisissä huoneissa, joten haastattelutilanteet olivat rauhallisia eikä ulkopuolisia häiriötekijöitä ollut.

Aineistoa voi monesti tulkita eri tavalla, jolloin ei välttämättä itse ota kaikkia näkökulmia huomioon. Kahdestaan aineistoa oli helpompi tulkita keskustellen ja eri näkökulmat huomioon ottaen. Analyysivaiheessa tutkija tekee aineistosta omia tulkintoja ja johtopäätöksiä, jotka vaikuttavat tutkimuksen tuloksiin. Olemme pyrkineet tukemaan lainauksilla tulkintojamme, mikä parantaisi tulosten luotettavuutta.

Tärkeänä eettisenä seikkana opinnäytetyössämme on tutkittavien anonyymiys. Tutkimustulokset olemme kirjoittaneet niin, että haastateltuja sosionomeja (AMK) ei tunnusteta. Tutkimuksen yhteydessä saatuja tietoja emme luovuta ulkopuolisille ja saatuja tietoja emme käytä muuhun kuin opinnäytetyöhömmme. (ks. Tuomi & Sarajärvi 2002, 128–129.) Litteroituamme haastattelut olemme tuhonneet saadut aineistot. Eettisiin seikkoihin kuuluu myös tutkimuksen vapaaehtoisuus, eli haastateltavien oikeus kieltäytyä haastattelusta.

Kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa tärkeä seikka on tutkimuksen siirrettävyys, joka tarkoittaa tutkimuksen siirtämistä toiseen kontekstiin. Siirrettävyyteen vaikuttaa tutkittavan ympäristön samankaltaisuus. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 138.) Tutkimuksen kohdejoukkoa yhdisti päiväkotityön lisäksi sosionomin (AMK) koulutus, joka on mielestämme vaikuttanut keskeisesti haastatteluissa tulleisiin vastauksiin. Mielestämme tutkimuksemme voidaan siirtää joiltakin osin myös toiseen samantyyppiseen kontekstiin eli päiväkotiin, jossa työskentelee varhaiskasvatukseen erikoistuneita sosionomeja (AMK). Koulutusyksiköstä riippumatta opintoihin sisältyy yhteensä 60 opintopistettä sosiaalipedagogiikkaa ja varhaiskasvatusta. Näin ollen sosionomien (AMK) työskentelyssä painottuu sosiaalipedagoginen työote, joka mielestämme vaikuttaa haastateltavien sosionomien (AMK) vastauksiin ja sitä kautta tutkimustuloksiin.

6 TUTKIMUSTULOKSET

Esittelemme tässä luvussa tutkimustulokset. Olemme nostaneet aineistosta esille olennaisimmat tulokset tutkimuksemme kannalta. Tarkoituksenamme on tehdä näkyväksi sosionomien (AMK) ammatillisen asiantuntijuuden vahvuudet koskien perheiden tukemista päiväkodeissa.

Erittelemme tutkimustuloksia kahteen eri osa-alueeseen, jotka korostuvat selvästi sosionomien (AMK) ammatillisessa asiantuntijuudessa. Jaamme heidän asiantuntijuuttaan työskentelyyn perheiden kanssa ja perheiden osallistamiseen. Sosionomien (AMK) työskentelyä perheiden kanssa olemme eritelleet perheiden kohtaamiseen ja tukemiseen. Osallistamisen olemme jakaneet perheiden sitouttamiseen ja heidän mahdollisuuksiinsa vaikuttaa.

6.1 Sosionomien (AMK) työskentely perheiden kanssa

6.1.1 Perheiden kohtaaminen

Yhteistyöhön pyrkiminen on tärkeä osa perheiden kanssa työskentelyä haastateltavien sosionomien (AMK) mielestä. Pyrkiminen yhteistyöhön alkaa tavassa olla vuorovaikutuksessa perheen kanssa. Tasavertainen keskustelu eli dialogisuus korostuu päivittäisessä kohtaamisessa ja tiedonkulussa. Esimerkiksi päivittäiset lapsen tuonti- ja hakutilanteet mahdollistavat keskustelun perheen kanssa. Sosionomien (AMK) mielestä perheiden ja työntekijöiden hyvät välit ovat tärkeä osa jokapäiväistä kanssakäymistä. Näin mahdollistuu sujuva tiedonkulku eri osapuolten välillä.

Haastateltavat kertoivat keskustelevansa kaikista lapseen liittyvistä asioista, kuten päivän tapahtumista, positiivisista asioista sekä huolen aiheista. Työntekijöiden tietämys lasten asioista auttaa haastateltavien mielestä ymmärtämään perheen vaikutusta lapsen käyttäytymiseen. Sosionomit (AMK) pyrkivätkin toiminnallaan luomaan avoimen suhteen perheisiin, jotta vuorovaikutus mahdollistaisi esteettömän kohtaamisen. Avoimet välit perheisiin auttavat haastateltavien sosionomien (AMK) mielestä niin myönteisistä kuin kielteisistä asioista puhumista. Avoimuuden ja dialogisuuden lisäksi luottamus nousi tärkeään asemaan perheiden kanssa tehtävässä yhteistyössä. Haastateltavat sosionomit (AMK) haluavat ennen kaikkea säilyttää perheen luottamuksen työskennellessä heidän kanssaan. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että asiat tehdään yhdessä sovittulla tavalla. Mahdollisista muutoksista keskustellaan per-

heen kanssa ja toimitaan sen pohjalta. Tällä tavoin perheen luottamus säilytetään ja taataan toimiva yhteistyö.

– – tietysti aina perheen suostumuksella, että ei koskaan tehdä sillei, että kaikki osapuolet ei sitte tiää. Että ei tule just sitä, että ei menetä sitä luottamusta. (Haastattelu 3)

Sosionomien (AMK) yhteistyötä perheiden kanssa kuvaa hyvin varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa oleva kasvatuskumppanuus. Siinä työntekijät ja vanhemmat toimivat yhdessä lapsen parhaaksi. Haastatellut sosionomit (AMK) luovat vanhempien kanssa keskustelemalla yhteisen kasvatusnäkömyksen. Sosionomit (AMK) korostavat, että heidän on ammatillisen tietämyksensä lisäksi kuunneltava vanhempia ja otettava heidän mielipiteensä huomioon jokaisessa asiassa. Tarkoituksena on, että niin lapsen kotona kuin päiväkodissa toimitaan samalla tavalla. Näin yhteiset kasvatulinjat perheen ja päiväkodin kesken auttavat luomaan lapselle turvallisen arjen. Sosionomit (AMK) kokevat, että toisinaan yhteisen kasvatusnäkömyksen löytäminen voi olla haastavaa. Vanhempien kasvatustyyli vaihtelevat, mutta päiväkodeissa tulee toimia tiettyjen sääntöjen pohjalta. Yhteisen kasvatusnäkömyksen löytäminen voi vaatia aikaa, mutta siihen voidaan päästä tavoitteellisella toiminnalla.

– – Meillä on tietysti ammattinäkömy ja käsitys erilainen, kun katotaan sitä tilannetta niinku erilailla – – vanhempi on jotenkin niin lähellä sitä omaa lastaan, ettei huomaa sitä asiaa mitä me sitten huomataan. (Haastattelu 2)

Haastatteluissa korostettiin perheiden kanssa tehtävän työn sisältävän erilaisia arjen tilanteita. Arkeen kuuluu myös vaikeat tilanteet, joissa päiväkodin sosionomien (AMK) ja vanhempien näkömykset eivät ole samanlaiset. Esimerkiksi päiväkodissa voidaan huomata lapsen kehityksen tarvitsevan tukea tai perheessä olevan ongelmia, jotka näkyvät lapsen oireiluna. Sosionomien (AMK) työnkuvaan päiväkotityössä kuuluu myös uskallus ottaa huoli puheeksi ammatillisesti, mikä on osa perheiden kohtaamisesta arjessa. Tällaiset tilanteet sosionomit (AMK) kokevat haasteellisina. Oman ammatillisuuden tulee säilyä näissä tilanteissa, joissa tulee käyttäytyä asiallisesti ja rauhallisesti. Päiväkotityössä sosionomit (AMK) toimivat ammatillisesti perustelemalla huolensa varhaiskasvattajan näkökulmasta sekä lapsen edun ja hyvinvoinnin mukaisesti. Realistinen keskusteleminen kaikista asioista mahdollistaa myös vaikeista asioista puhumisen. Haastateltavat näkivät rehellisyyden keskeisenä päivittäisessä kohtaamisessa perheiden kanssa.

– – *kun vaikeesta asiasta puhutaan, se ei oo helppoo. Että pitää ymmärtää sitä vanhempaakin, ettei niistä asioista oo välttämättä mukava jutella. Että niistä on vaan juteltava, se on sitä meidän työtä.* (Haastattelu 2)

– – *kaikkihan tässä pittää ottaa vastaan, että ei me saaha koskaan vanhemmalle kilahtaa, että asiallisesti, rauhallisesti, että ei tule konflikteja, että vanhempi saa suuttua ja suuttuukin, mutta työntekijän pitäis pystyä aina olemaan hyvin neutraali ja rauhallinen – –* (Haastattelu 5)

Perheiden kanssa työskenneltäessä sosionomit (AMK) tekevät päiväkodeissa yhteistyötä muiden varhaiskasvatuksen ammattilaisten kanssa. Yhteistyökumppaneita voi olla jokaisen päiväkodin omien työntekijöiden lisäksi esimerkiksi erityislastentarhanopettaja ja perheneuvolan työntekijät. Haastateltavien sosionomien (AMK) mielestä työyhteisön antama tuki auttaa kohtaamaan perheitä eri tilanteissa. Työyhteisöt kantavat yhdessä vastuun lapsista ja työntekijät auttavat toisiaan haasteellisissa tilanteissa. Työntekijän tulee huomioida myös omat voimavaransa ja muistaa, ettei asioita tule ottaa henkilökohtaisesti. Lisäksi on tärkeää muistaa, ettei arvostele vanhempia eikä itseään työntekijänä.

6.1.2 Perheiden tukeminen

Perheiden kanssa työskenneltäessä sosionomit (AMK) korostivat perheiden tarpeiden ja voimavarojen huomioimista. Niiden huomioimisessa haastateltavat nostivat esille kyvyn huomioida eri näkökulmat. Havainnoimalla sekä perhettä että lasta sosionomit (AMK) pystyvät huomioimaan perheen elämäntilannetta erilaisista näkökulmista. Perheen voimavarojen tunnistamisessa on havainnoinnilla myös keskeinen rooli. Keskusteleminen yhdessä perheen kanssa sekä heidän tarpeistaan että voimavaroistaan auttaa sosionomeja (AMK) tukemaan perhettä. Haastatteluissa nousi ilmi se, miten perheiden jaksamisen tukeminen on yleistynyt päiväkotityössä. Sosionomit (AMK) tukevat perhettä arjessa erilaisissa asioissa, niin peruskasvatuksessa kuin vanhempien psyykkisessä jaksamisessa. Vanhempien ja perheiden tukeminen koettiin päiväkotityössä tärkeänä.

– – *tietennii toivosin, että niillä perheillä ois niitä voimavaroja hoitaa niitä lapsiaan, mutta sitten jos ei oo ja nähhään se ihan, niin sitte minnekkä ohjataan ja mistä sais apua – –* (Haastattelu 4)

– – *se helepottaa sitä meidän tilannetta, että tiijettään, että siellä on taustalla tämmöstä ja ossaa sitte tukkee sitä vanhempaa samalla tavalla kuin sitä lasta. Koska sitähän se meidän työ nykyään on. (Haastattelu 5)*

Haastateltavien sosionomien (AMK) mielestä palveluohjauksen osaaminen on tärkeä osa perheiden tarpeiden ja voimavarojen huomioimisessa. Yhteiskunnallinen näkemys ja palvelujärjestelmän tietämys auttaa sosionomeja (AMK) tukemaan perhettä. Haastateltavat kertovat joutuneensa tilanteisiin, joissa perhettä on täytynyt ohjata avun tarvetta vastaavaan palveluun. Työnkuvan todettiin varhaiskasvatuksessa muuttuneen siten, että nykyään asiakkaana on lapsen lisäksi koko perhe. Päiväkodin arjessa sosionomit (AMK) neuvovat ja opastavat perheitä. Ohjaaminen eteenpäin ja sopivien tukipalveluiden löytäminen perheille ovat tärkeä osa sosionomien (AMK) työnkuvaa päiväkodissa.

– – *kyllä me aika paljon myös annetaan ihan ohjeita, neuvoja perheille, jos huomataan ja ohjataan sitten tiettyjen palveluiden piiriin perheitä. (Haastattelu 1)*

– – *että nyt ei enää lasta hoijeta, nyt hoijetaan perhettä. Siihenhän me onneksi koulutuksen olemme saaneet. – – se päiväkotityö ei oikeesti oo enää sitä mitä se oli kakskyt vuotta sitte. (Haastattelu 5)*

Sosionomeilta (AMK) perheiden kanssa työskentely edellyttää perheiden yksilöllisyyden kunnioittamista. Kunnioittavassa vuorovaikutuksessa tulee ymmärtää vanhempia ja ottaa lapsen asiat vakavasti. Vanhemmat ovat lastensa asiantuntijoita ja ensisijaisia kasvattajia, jonka takia vanhempia tulee arvostaa. Sosionomien (AMK) on alusta asti työskenneltävä tavoitteellisesti päästäkseen yhteistyöhön vanhempien kanssa. Samalla heidän on kunnioitettava perheiden oikeutta toimia omalla tavallaan. Vanhempien kieltäytyminen yhteistyöstä tulee hyväksyä, koska päiväkodissa toimitaan perheiden suostumuksella. Kieltäytymisestä huolimatta sosionomien (AMK) on silti pyrittävä yhteistyöhön perheen kanssa. Yhteistyön tavoitteena on saada molemmat vanhemmat vaikuttamaan lapsen asioihin.

– – *jos perhe on ihan eri linjoilla sitten, niin tavallaan me ei voida sitten luovuttaa koskaan vaan meidän on vaan yritettävä sitten kaikkemme tehdä – – (Haastattelu 1)*

Sosionomit (AMK) huomioivat toiminnassaan jokaisen perheen erilaisuuden. Jokaisen perheen kanssa ei pysty välttämättä toimimaan samalla tavalla esimerkiksi vuorovaikutustilanteissa. Sosionomien (AMK) ammatillisuuteen kuuluukin pyrkiä tulemaan toimeen jokaisen perheen kanssa. Haastateltavat kuitenkin kokevat eduksi työntekijöiden erilaiset vuorovaikutustavat, jotka helpottavat erilaisten perheiden lähestymistä. Työntekijöiden erilaisten vuorovaikutustapojen hyödyntäminen eri perheiden kanssa on usein hyvä alku luoda toimiva vuorovaikutussuhde perheisiin.

6.2 Perheiden osallistaminen päiväkodin arkeen

6.2.1 Perheiden sitouttaminen

Haastatellut sosionomit (AMK) pyrkivät saamaan perheet osaksi päiväkodin arkea sitouttamalla heidät yhteisellä toiminnalla. Yhteistä toimintaa voi olla esimerkiksi perinteiset joulujuhlat tai kevätjuhlat tai liikuntatapahtumat. Vanhempien ja lasten yhdessä tekeminen ja toimiminen auttavat luomaan hyvän suhteen sekä vanhempien ja lasten, että työntekijöiden ja perheiden välille. Haastatteluissa tuli ilmi, että yhteistä toimintaa toivottiin enemmän. Samalla sosionomit (AMK) painottavat sitä, että juhlia ja tapahtumia suunniteltaessa tulee ottaa vanhemmat ja heidän aikataulunsa huomioon. Vanhemmat voivat kokea päiväkodin liiallisen toiminnan tuottamisen raskaaksi, mikä vähentää motivaatiota osallistumiseen.

Se on minusta sitä just, että vanhemmat tulis mukkaan tähän toimintaan. Sitä pitäis minun mielestä enempi olla, reilusti enempi. Siinä syntys se semmonen hyvä suhde. (Haastattelu 3)

Sosionomit (AMK) rohkaisevat vanhempia osallistumaan päiväkodin arkeen. Perheitä ei haluta painostaa osallistumaan, vaan tavoitteeseen pyritään pääsemään rennossa ilmapiirissä. Vanhemmille tulee luoda tunne kuulumisesta päiväkodin yhteisöön kohtaamalla heidät, ja ottamalla mukaan päivittäiseen toimintaan. Sosionomeilla (AMK) on tavoitteena saada perhe tietoiseksi päiväkodin arjesta. Vanhempien osalliseksi saaminen pyritään aloittamaan heti alussa ja sille luodaan mahdollisuuksia pitkin lapsen hoitosuhdetta. Sosionomit (AMK) kokevat vanhempien olevan osa päiväkodissa tehtävää työtä, mutta jokaisella on yksilöllinen halukkuus osallistua päiväkodin arkeen. Vanhempien nykyinen osallistuminen on vähäistä. Suurimpana syynä osallisuuden vähäisyyteen on vanhempien kiire. Osallistuminen rajoittuu usein päivittäisiin

haku- ja tuontitilanteisiin. Haastateltavat toivoivat vanhempien osallisuuden lisääntymisen tulevaisuudessa.

– – et se lähtis minun mielestä ihan siitä, että tavallaan vanhemmatkin näkis, että mitä täällä on ja mitä oikeesti tapahtuu. (Haastattelu 3)

– – ihan semmonen perustyö, siis semmonen vanhemman kohtaaminen ja mukkaan ottaminen ja just se, että voipi sille vanhemmalle luoda semmosen ilmapiirin, että sinä kuulut tähän porukkaan – – se vanhempi on oikeesti niiku osa sitä meidän työtä. (Haastattelu 5)

Perheen sitouttaminen päiväkotiin aloitetaan jo tutustumiskäynnistä. Tällöin kerrotaan päiväkodin tavoista ja rutiineista, ja vanhemmilla on mahdollisuus esittää kysymyksiä ja toiveita. Haastateltavat jakavat päiväkodin kokemuksia perheiden kanssa myös päivittäisissä arjen kohtaamisissa. Jokaisen lapsen yksilölliset varhaiskasvatussuunnitelma-keskustelut antavat myös tilaisuuden kysymysten ja toiveiden esittämiseen päiväkodin toiminnan suhteen. VASU-keskusteluissa käsitellään samalla lapsen kasvatukseen liittyviä asioita ja perheet voivat arvioida lapsikohtaisten tavoitteiden toteutumista.

6.2.2 Perheiden mahdollisuudet vaikuttaa

Sosionomit (AMK) luovat perheille mahdollisuuksia vaikuttaa, jotta perheet saadaan osaksi päiväkodin arkeen. Vaikuttamisen yleisin keino on antaa palautetta. Haastateltavat kysyvät perheiltä palautetta säännöllisesti päiväkodin toiminnan suhteen. Varsinkin vanhempainilloissa ja päivittäisissä kohtaamisissa vanhemmat voivat vaikuttaa päiväkodin asioihin antamalla palautetta suoraan tai nimettömästi. Palautetta voidaan antaa sekä kirjallisesti että suullisesti. Kerran vuodessa kaupungin varhaiskasvatus teettää kaikille vanhemmille kyselyn, jossa kerätään kunkin päiväkodin tekemästä toiminnasta palaute.

– – ois paljo parempi, että ihan suoraa palautetta päivittäin, niin me voitais sitä toimintaamme muuttaa. – – me oikeesti eletään täällä semmosessa putkessa – – meistä joku asia voi olla ihan ok. (Haastattelu 3)

Palautteen antamisen koetaan olevan tärkeää, sillä palautteella voidaan muuttaa toimintaa. Haastateltavat totesivat, että usein ulkopuolinen, tässä tapauksessa vanhemmat, voivat nähdä parannettavat asiat helpommin kuin he itse. He korostavat

sitä, kuinka omalle toiminnalle usein sokeutuu eikä kehittämisen kohteita välttämättä huomaa ilman ulkopuolisen apua. Nykyään palautetta haastateltavien mukaan annetaan enimmäkseen negatiivisista asioista, mutta sitäkin vähän. Palautetta ei aina anneta suoraan päiväkodin työntekijöille vaan esimerkiksi palaute voidaan antaa päiväkodin johtajalle. Sosionomit (AMK) toivoivat enemmän suoraa ja päivittäistä palautetta, sekä myönteistä että kehittävää.

7 YHTEENVETO TUTKIMUSTULOKSISTA

Tutkimuksemme tarkoituksena oli kuvata sosionomien (AMK) vahvuuksia tukea perheitä. Mielestämme tutkimuksesta nousi esille niitä sosionomien (AMK) ammatillisia vahvuuksia, joita varhaiskasvatuksessa ja perheiden tukemisessa tarvitaan. Dialogisuus, subjektiuden tukeminen ja sosiokulttuurinen innostaminen vaikuttavat arjen toimintaan sekä niiden välinen suhde oli tutkimustuloksissa nähtävissä. Haastateltavien vastauksia tulkitessa on nähtävissä sekä sosiaalipedagogiikan että varhaiskasvatusta säätelevien asiakirjojen vaikutus käytäntöön. Haastateltavat korostivat vastauksissaan samoja asioita. Tämä perustuu haastateltavien samanlaiseen koulustaustaan, sosiaalipedagogiikkaan.

Aiempiä tutkimuksia liittyen sosionomien (AMK) työskentelyyn perheiden kanssa emme löytäneet. Vertaillen tutkimustuloksiamme sosionomien (AMK) ammatillisuutta käsitteleviin kirjoihin, löysimme niistä yhtäläisyyksiä. Kirjallisuudessa tuli esille monia sosionomien (AMK) osaamisalueita, mutta eniten korostettiin perheiden kanssa tehtävää työtä. Sosionomien (AMK) sosiaalipedagogista työtettä, dialogisuutta sekä perheiden osallistamista painotettiin. Päiväkodeissa toimiessaan sosionomeilla (AMK) on mahdollisuus tukea niin lasta, kuin perhettä. Siihen pyritään tukemalla, neuvomalla ja auttamalla, pyrkien saamaan muutos asiakkaan elämään. (Happo 2008, 104.)

Vuorovaikutusosaaminen on yksi sosionomien (AMK) vahvuuksista, joka näkyy tutkimustuloksissa dialogisuutena sosionomin (AMK) ja perheen välillä (Happo 2008, 105). Se ilmenee muun muassa vanhempien kanssa käytävissä keskusteluissa ja pyrkimyksenä luoda yhteinen kasvatuskäytäntö. Luottamuksellisuudella, kunnioituksella ja avoimuudella päästään lähemmäksi perhettä. Tuloksissa korostui useasti, että perheiden omaa tahtoa ja vanhempien ensisijaista kasvatusta lapsesta tulee huomioida.

Tutkimustuloksissa subjektiuden tukeminen ilmenee dialogisuuden muotojen kautta sekä sosionomien (AMK) tavassa tukea perheiden voimavaroja ja tarpeita. Tutkimustuloksista nousi ilmi palveluohjauksen merkitys päiväkotityössä. Perheiden tarpeita vastaaviin palveluihin ohjaaminen on osa subjektiuden tukemista. Perheen tarpeet ja voimavarat voidaan havainnoida sosionomien (AMK) ja perheiden dialogisella vuorovaikutuksella.

Sosiokulttuurinen innostaminen ilmenee tutkimustuloksissa toimintana saada perhe osaksi päiväkotiyhteisöä. Keskeistä on luoda perheille mahdollisuuksia vaikuttaa päiväkodin arkiseen toimintaan, mikä samalla tukee heidän subjektiivuttaan. Työtä tehdessä on tärkeää pyrkiä luomaan perheille tunne yhteisöön kuulumisesta. Yhteisten tekemisten ja tapahtumien järjestämisellä halutaan vahvistaa osallisuuden tuntua päiväkotiin. Toisaalta tutkimustuloksissa näkyy vanhempien osallisuuden vähäisyys, joten sosiokulttuurisen innostamisen tavoite saada perheet osaksi päiväkotia ei ole kokonaan toteutunut. Tutkimustuloksissa on kuitenkin nähtävissä sosionomien (AMK) pyrkimys päästä tähän tavoitteeseen.

Varhaiskasvatuksen valtakunnallisissa linjauksissa nousee esille palvelujärjestelmän kehittäminen perheiden ja lasten tarpeisiin sopivaksi. Esimerkiksi vanhempien antaman palautteen avulla voidaan päiväkotityöskentelyä kehittää palvelemaan perheitä ja lapsia yhä paremmin. Sosionomit (AMK) pyrkivätkin tähän arjessa työskentelemällä yhdessä perheiden kanssa. Myös VASU:n keskeisyys työssä on merkittävä. Varhaiskasvatusta määrittelevät asiakirjat antavat suuntaa perheiden kanssa tapahtuvaan työskentelyyn, koska esimerkiksi kasvatuskumppanuuteen pyrkiminen on varhaiskasvatuksessa velvoite, johon työntekijöiden on pyrittävä. Varhaiskasvatusta määrittelevät asiakirjat korostavat perheiden yksilöllisyyden huomioimista varhaiskasvatuksessa, joka tukee käytännössä perheiden subjektiivutta. Samalla varhaiskasvatuksen tavoite toimia lapsen parhaaksi toteutuu, kun koko perhe voi hyvin.

Opinnäytetyöprosessin loppupuolella ilmestyi Eeva Kaukoluodon (2010) tutkimus varhaiskasvatuksen yhteisöllisestä kehittämisestä. Siinä tutkittiin kasvatusyhteistyötä päiväkodin ja lasten vanhempien välillä sekä sen kehittämistä. Tutkimuksesta kävi ilmi, että yhteistyö vanhempien kanssa oli määrällisesti kasvanut ja tullut haasteellisemmaksi. Tutkimuksen johtopäätöksenä oli, että päiväkodin yhteistyötä vanhempien kanssa tulisi jäsentää paremmin. Yhteistyötä pidettiin tärkeänä ja yhteiskunnallisesti vaikuttavana. Tässäkin tutkimuksessa korostettiin vanhempien ja lapsen näkemistä kokonaisuutena sekä avointa ja hyvää vuorovaikutusta. Aikuisten vuorovaikutussuhteita tulisi kehittää lasta hyödyntävällä tavalla. (Kaukoluoto 2010, 9, 202–207.)

Sosiaalipedagogiikan ja laaja-alaisen perhetyön osaamista tarvitaan varhaiskasvatuksessa. Edellä mainituilla johtopäätöksillä ja henkilöstön tehtävärankenteella turvataan varhaiskasvatuksessa tarvittava osaaminen. Sosionomien (AMK) sosiaalipedagogisella ja lastentarhanopettajien pedagogisella osaamisella turvataan lapselle paras hoito, kasvatus ja opetus, joka on varhaiskasvatuksen perusajatus. (Happo 2008, 109.)

8 POHDINTA

Sosionomien (AMK) ammatillisen asiantuntijuuden tutkiminen perheen tukemisen näkökulmasta sai meidät tarkastelemaan päiväkotityötä eri tavalla kuin ennen. Päiväkodeissa työskentelevät sosionomit (AMK) korostivat sitä, että perheellä on yhä suurempi merkitys päiväkodin arjessa. Näin ollen haastateltavien mukaan työnkuva päiväkodeissa on muuttunut.

Rajasimme työn koskemaan pelkästään perheiden kanssa tehtävää työtä, koska sitä painotettiin sekä kirjallisuudessa että opinnoissa. Pohtiessamme toimeksiantajan tiedon tarvetta koskien sosionomien (AMK) vahvuuksia ja valmiuksia päiväkodeissa, olisi tutkimuksen rajausta voinut olla laajempi. Työn aiheen olisi voinut laajentaa koskemaan tarkemmin esimerkiksi moniammatillisuutta tai lapsen kasvun ja kehityksen tukemista eri elämänvaiheissa. Näin toimeksiantajamme olisi voinut hyötyä tutkimuksestamme vielä enemmän. Tutkimuksemme kuitenkin lisäsi tietoa perheiden kanssa tehtävästä työstä, sekä siitä kuinka sosionomit (AMK) voivat vastata perheiden tarpeisiin.

Jatkotutkimusta ajatellessa kuitenkin voisi tutkia laajemmin sosionomien (AMK) ammatillista asiantuntijuutta ottaen huomioon muutkin osaamisalueet. Toinen jatkotutkimusaihe voisi koskea lastentarhanopettajien näkemyksiä ja osaamista perheiden tukemisesta. Tämä saattaisi tuoda esille lastentarhanopettajien ja sosionomien (AMK) eri näkökulmat ja osaamisen.

Opinnäytetyömme aihe on ollut alusta asti meille molemmille läheinen, koska olemme suuntautuneet varhaiskasvatuksen alueelle. Tutkimuksen edetessä on täytynyt tarkastella omaa ammatillisuutta tulevana varhaiskasvatuksen ammattilaisena ja samalla oma tietämys varhaiskasvatuksesta on syventynyt. Päiväkotityöskentelyä on oppinut tarkastelemaan kriittisemmin ja huomaamaan siellä olevia kehittämistarpeita.

Opinnäytetyön tekeminen on ollut haasteellinen prosessi, jonka aikana oman työskentelyn reflektointi ja voimavarojen tunnistaminen on ollut tärkeää. Tutkimuksen toteuttaminen on antanut mahdollisuuden kehittää omaa tavoitteellista ja suunnitelmallista työtettä, jota tarvitaan sosiaalialan työtehtävissä. Opinnäytetyöprosessin aikana olemme kohdanneet erilaisia haasteita, jotka ovat kehittäneet meidän molempien ammatillista kasvua ja kehitystä.

Sosionomin (AMK) koulutus on suhteellisen uusi ja antaa valmiudet työskennellä monenlaisissa sosiaalialan työtehtävissä. Tiedettäessä sosionomien (AMK) vahvuudet varhaiskasvatuksessa voidaan heidän ammatillista asiantuntijuutta hyödyntää enemmän. Perheiden muuttuvat tarpeet yhteiskunnassa vaativat myös päiväkodeissa toimivilta varhaiskasvatuksen ammattilaisilta uudenlaista ja laajempaa osaamista. Mielestämme sosionomien (AMK) ammatillinen asiantuntijuus vastaa yhteiskunnan asettamiin tarpeisiin varhaiskasvatuksessa. Opinnäytetyötämme voivat näin ollen hyödyntää esimerkiksi toimeksiantaja ja työelämän edustajat täsmentäessä sosionomien (AMK) työnkuvaa päiväkodeissa.

Päiväkoti on tärkeä yhteisö suomalaisessa hyvinvointiyhteiskunnassa. Jos koko perhe saataisiin kiinteäksi osaksi päiväkodin arkea, pystyisi se nykyistä enemmän ennaltaehkäisemään syrjäytymistä yhteiskunnasta ja auttamaan perheitä. Muuttuvassa yhteiskunnassa avun tarve kasvaa koko ajan. Varhaiskasvatuksen ammattilaiset pystyvät havainnoimaan avun tarpeita säännöllisellä kohtaamisella toisinaan helpommin kuin muut.

Tutkimustulokset tukevat varhaiskasvatuksen piirissä ollutta keskustelua päiväkodin muuttuneesta työnkuvasta. Pohdimme, että lasten päivähoitoa säätelevä laki tulisi uudistaa 2000-luvun tarpeisiin vastaavaksi. Siinä lapsen eduksi toimimisen lisäksi voitaisiin perheen merkitystä korostaa enemmän. Lapsen elämässä perheellä on suuri vaikutus sekä psyykkiseen, sosiaaliseen että fyysiseen hyvinvointiin. Varhaiskasvatuksen ammattilaisten tiivis yhteistyö perheen kanssa auttaisi antamaan juuri sellaista tukea mitä kukin perhe tarvitsee.

LÄHTEET

Alle kouluikäisten lasten varhaiskasvatuspalveluja koskeva laki. 2010. Eduskunta. [viitattu 21.9.2010]. Saatavissa:

http://www.eduskunta.fi/faktatmp/utatmp/akxtmp/kk_548_2010_p.shtml

Broström, S. 2003. Researching early childhood. Volume 5 2003. Care, play and learning curricula for early childhood education. Early childhood research and development centre. Sweden: Göteborg university.

DalMaso, R. & Kuosmanen, V. 2008. Subjektituden ja emansipaation edistäminen on 2000-luvun sosionomin sosiaalipedagogisen ammatin ja työn ydintä. Teoksessa Viinamäki, L. (toim.) 14 puheenvuoroa sosionomien (AMK) asemasta Suomen hyvinvointiasiantuntijajärjestelmässä. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun julkaisuja. Sarja A: raportteja ja tutkimuksia 2/2008. Kemi: Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu., 35–48.

Happo, I. 2008. Sosionomin (AMK) osaaminen ja osaamishaasteet varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Viinamäki, L. (toim.). 14 puheenvuoroa sosionomien (AMK) asemasta Suomen hyvinvointiasiantuntijajärjestelmässä. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun julkaisuja. Sarja A: raportteja ja tutkimuksia 2/2008. 2008. Kemi: Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu, 99–114.

Helakorpi, S. 1999. Opinnäytetyö ja tutkimustoiminta ammattikorkeakouluissa. Opettajakorkeakoulun julkaisuja D:118. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.

Hämäläinen, J. 1999. Johdatus sosiaalipedagogiikkaan. Opetusjulkaisuja 1/1999. Kuopion yliopisto koulutus ja kehittämiskeskus. Kuopion yliopiston painatuskeskus.

Hämäläinen, J. & Kurki, L. 1997. Sosiaalipedagogiikka. Porvoo: WSOY.

Janhonen, S. & Vanhanen-Nuutinen, L. 2005. Kohti asiantuntijuutta. Oppiminen ja ammatillinen kasvu sosiaali- ja terveysalalla. Vantaa: Dark Oy.

Junttila, H. Kasvatusturve-projekti vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukena. Teoksessa Keskinen, S. & Virjonen, H. (toim.). Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoitossa. 2004. Helsinki: Tammi, 12–17.

Järvinen, M., Laine, A. & Hellman-Suominen, K. 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino Oy.

Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta -opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Stakes. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kaukoluoto, E. 2010. Onko varhaisen tuen päiväkotiki mahdollinen? Tutkimus varhaiskasvatuksen yhteisöllisestä kehittämisestä. Helsinki: Yliopistopaino.

Kurki, L. 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Kyngäs, H. & Vanhanen, L. 1999. Sisällönanalyysi. Hoitotiede-lehti. Vol. 11 no. 1/99, 3-12.

Laki lasten päivähoitosta 19.1.1973/36. Finlex. Ajantasainen lainsäädäntö. [viitattu 5.5.2010]. Saatavissa:

[http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036?search\[type\]=pika&search\[pika\]=laki%20lasten%20p%C3%A4iv%C3%A4hoidosta](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036?search[type]=pika&search[pika]=laki%20lasten%20p%C3%A4iv%C3%A4hoidosta)

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 22.9.2000/812. Finlex. Ajantasainen lainsäädäntö. [viitattu 5.5.2010]. Saatavissa:

[http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2000/20000812?search\[type\]=pika&search\[pika\]=laki%20sosiaalihuollon%20asiakkaan](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2000/20000812?search[type]=pika&search[pika]=laki%20sosiaalihuollon%20asiakkaan)

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417. Finlex. Ajantasainen lainsäädäntö. [viitattu 5.5.2010]. Saatavissa:

[http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417?search\[type\]=pika&search\[pika\]=lastensuojelulaki](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417?search[type]=pika&search[pika]=lastensuojelulaki)

Mäkinen, P., Raatikainen, E., Rahikka, A. & Saarnio, T. 2009. Ammattina sosionomi. Porvoo: WSOY.

Ranne, K. 2008. Sosiaalipedagogisen ja sosiaalisen todentuminen. Teoksessa Hämäläinen, J. & Nivala, E. (toim.). Sosiaalipedagoginen aikakauskirja. Vuosikerta 2008. 9. vuosikerta. Kuopio: Kopijyvä

Ranne, K., Sankari, A., Rouhiainen-Valo, T. & Ruusunen, T. 2005. Sosiaalipedagoginen ammatillisuus. Madsenin kukasta toiminnan tulppaaniksi. Pori: WSOY.

Tast, E. 2007. Juuret ja siivet – sosiaalipedagoginen orientaatio varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Hämäläinen, J. & Nivala, E. Sosiaalipedagoginen aikakauskirja. Vuosikerta 2007. 8. vuosikerta. Kuopio: Kopijyvä, 17–50.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2004. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Valtioneuvoston asetus sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksesta 29.7.2005/608. Finlex. Ajantasainen lainsäädäntö. [viitattu 29.7.2010]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2005/20050608>

Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista. 2002. Sosiaali- ja terveysministeriö. Julkaisuja 2002:9. [viitattu 29.1.2010]. Saatavissa: <http://pre20031103.stm.fi/suomi/pao/julkaisut/paosisallys139.htm>

Varhaiskasvatus 2000-luvulla? Varhaiskasvatuspalvelut ja henkilöstön osaamisvaatimukset. 2008. Opetusalan Ammattijärjestö OAJ. 05/2008. Forssa: Forssan kirjapaino.

Varhaiskasvatus on lapsen oikeus. 2008. Opetusalan Ammattijärjestö OAJ. 05/2008. Forssa: Forssan kirjapaino.

Varhaiskasvatuksen perusteet. 2007. STAKES. Oppaita 56. Vaajakoski: Gummerus Oy.

Vilén, M., Vihunen, R., Vartiainen, J., Sivén, T., Neuvonen, S. & Kurvinen A. 2006. Lapsuus. Erityinen elämänvaihe. Helsinki: WSOY.

TEEMAHAASTATTELUN RUNKO

DIALOGISUUS

1. Kuvaile, miten saat luotua avoimen ja luottamuksellisen suhteen perheeseen?
2. Miten otat huomioon vanhempien näkemykset arjen toiminnassa?
3. Millaiset asiat huomioit, jotta työntekijöiden ja vanhempien välinen kunnioitus mahdollistuu eri tilanteissa?

SUBJEKTIUDEN TUKEMINEN

4. Miten huomioit perheiden yksilöllisyyden:
 - mahdollisten tuen tarpeiden havainnointi ja huomiointi
 - voimavarojen tunnistaminen ja tukeminen

SOSIOKULTTUURINEN INNOSTAMINEN

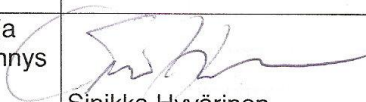
5. Millaisia menetelmiä ja keinoja käytät, jotta saat perheen osallistumaan päiväkodin arjen toimintaan?
6. Millä tavalla saat perheen vaikuttamaan päiväkodin antamaan kasvatuksen laatuun?

Iisalmen kaupunki
Sivistyspalvelukeskus

Viranhaltijapäätös

Päätöspvm.
29.4.2010

Viranhaltija	päivähoidon johtaja	Pykälä	25/2010
Palveluyksikkö	Lasten päivähoido	Dnro	0/0
Toimielin	Koulutuslautakunta	Päätösluokka	0005
Asiaotsikko	Tutkimuslupa-anomus		
Päätösteksti (sis. mahdollisen valmistelijan esityksen)	Opiskelijat Outi Eskelinen ja Anne Huotari anovat tutkimuslupaa opinnäytetyölle, jossa tutkitaan sosionomien ammatillisen asiantuntijuuden toteutumista päiväkodeissa. Tutkimuskohteena ovat Iisalmen yksityisten ja kunnallisten päiväkotien sosionomit. Tutkimus toteutetaan haastattelututkimuksena.		
Päätös	Myönnän em. tutkimusluvan sillä edellytyksellä, että salassapitosäännökset toteutuvat ja yksi kappale opinnäytetyötä toimitetaan Iisalmen kaupungille veloituksetta.		
Peruste	Hallintosääntö		
Nähtävilläolo			
Muutoksenhaku	Oikaisuvaatimusohjeet		
Tiedoksi			
Tiedoksi ltk	Koulutuslautakunta		
Saaja	Outi Eskelinen, E... Anne Huotari		
Valmistelija ja yhteystiedot			
Allekirjoitus ja Nimenselvennys	 Sinikka Hyvärinen päivähoidon johtaja		

Savonia-ammattikorkeakoulu, Iisalmi
Sosiaalialan koulutusohjelma, sosionomi

26.4.2010

Hyvä päiväkodin johtaja ja työntekijät!

Olemme sosionomi (AMK)-opiskelijat Savonia-ammattikorkeakoulusta, Iisalmen yksiköstä. Teemme opinnäytetyötä ”sosionomien (AMK) ammatillisen asiantuntijuuden toteutumisesta päiväkodeissa”. Tietoa opinnäytetyöhön keräämme haastattelemalla Iisalmen kaupungin päiväkodeissa työskenteleviä sosionomeja (AMK).

Tutkimuksen yhteydessä saatuja tietoja emme luovuta ulkopuolisille ja saatuja tietoja emme käytä muuhun kuin opinnäytetyöhömmme. Opinnäytetyön valmistuttua tuhoamme kaiken haastattelumateriaalin.

Otamme teihin pian yhteyttä puhelimitse haastattelujen ajankohdista. Tavoitteenamme on haastatella sosionomeja (AMK) toukokuun ja mahdollisesti kesäkuun aikana.

Kiitos yhteistyöstänne!

Ystävällisin terveisin
sosionomi (AMK)-opiskelijat
Outi Eskelinen ja Anne Huotari

www.savonia.fi

